

BALATON

A BALATONI
SZÖVETSÉG
HIVATALOS
ÉRTESÍTŐJE

TARTALOM: Tavaszi munka. — Balatonfüred és Révfülöp. — Jelentés a Balatoni Szövetség 1913. évi működéséről. — Háború a Balatonon. — Mit írtak a Balatonról? — A Balaton körül. — Hivatalos értesítések. — Hirdetések.

Tavaszi munka.

Hosszú, kemény tél után ránk köszöntött a verőfényes, szép tavasz. Nagy erőpróba után új remények költöznek a szívekbe. Hogy talán majd a közelgő fürdőidény helyrehozza

Alig van a Balatonnak fürdőhelye, a hol valamire ne készülnének. Egyik helyen a nagy alkotások befejező munkálatai folynak, másutt csak a legerényebb cselekvés jelei látszanak, de mindennütt dolgoznak, építenek, szépítenek, hogy valami új dologgal lépják meg az érkező vendégsereget.

Balatonkenese: Pihenő fürdővendégek. — Hochreiter Kázmér felvétele.

mindazt a sok csorbát, mit az elmúltak ütöttek. A mint a fű zsendül, a bokrok, fák, új diszes ruhába öltöznek, azonképen tér vissza a bizodalom is a jövőre iránt. Sürgős formában látnak hozzá mindenfelé, hogy a nyár kezdete — a mikor majd az egész vidék újra megelégnül, a mikor az idegenek tömegei lépik el a Balaton partját — mindent rendben találjon.

Siófok ismert nagy beruházásaival még nem fejezte be az alkotások sorozatát. Az új, hatalmas méretű kikötőhöz közel épül az új strandfürdő, mely a maga nemében egyedülálló lesz a Balaton partján. Balatonfüreden a főforrás újra foglalása, szálló nagyobbitás, kisebb színház építése és a fürdő belterületének a csatornázása képezik a főbb munkálatokat. Hévízen a csatorna- és

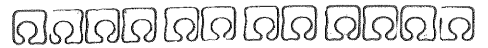
Balatonfüred télen. (*-gal jelölt Vaszary Ernő fürdőigazgató.) — Fényes felv.

viziművek megkészítése foglalja le az érdeklődést.

De minden fürdőről hallatszik a kalapács zaja! A merre csak járunk, a tevékeny munka nyomai látszanak. Itt újra építenek, amott tataroznak, csinosítanak, hogy a megérkező nyár semmi kivétel nélkül ne találjon. Csak most már a nyár is viselje jól magát. Ha igaz az, hogy szigorú tél után meleg nyár következik, akkor biztathatjuk magunkat jó reménységekkel. Az érdeklődés eddigi arányaiból azt látjuk, hogy nagy fürdőidényre van kilátás, amilyen talán még nem is volt, csak az a fontos, hogy ezeket a kedvező jeleket a szeszélyes időjárás keresztül ne húzza.

Az ébredő virágos, szép, zöld tavasz reményei kívánjuk, hogy füstként el ne szálljanak, hanem mind valóra váljanak. Hogy ez így legyen, ehhez szükségünk van ám nemcsak arra, hogy várjuk az önkbe hulló szerencsét, hanem arra is, hogy keressük ezt, elébe menjünk és hívjuk magunkhoz. Biztatással, szeretettel, egymás törekvései iránt való jószívvel eltelve és akkor egészen bizonyos, hogy a kellemetlen árnyak egy-

másután tűnnek el a Balaton vidékéről, hogy annak az állandó derűnek adjanak helyet a szívekben és az arcokon is, a mely ennek a szép vidéknek az igazi és legjobban ismert sajátsága.

Balatonfüred és Révfülöp.

Czuppon Sándor evangélikus lelkész, zalai főesperes indítványára még a balatoni vasút megépítése előtt elhatározták, hogy az építés emlékére a vonal két nagyobb zalai állomáshelyén, *Balatonfüreden* és *Révfülöpön* az indóházak előtt értékes márvány emléktáblákat állítanak föl.

Az emléktábla felállítására azért jelölték meg éppen *Balatonfüredet* és *Révfülöpöt*, mivel a Balatonvidék zalai oldalának gyönyörű tájékaik közül e két

helyet találták legalkalmasabbnak, legmegfelelőbbnek az ő üdítő levegőjével, szeliden emelkedő lankás hegyeivel, vonzó és helyenként vadregényesbe nyúló erdőségeivel és csillogó hullámaival.

Miután pedig az ige már rég testet öltött, az eszme megvalósult, a *balatoni vasút* gondolata teremtő tetteiben nyert kifejezést: itt az ideje, hogy az emléktáblák felállításának alkalmas módját megtaláljuk.

★

Balatonfüred és Révfülöp nemcsak a legmegfelelőbb a márvány emléktáblák elhelyezésére, de *történelmi* szempontból is nevezetes. Bátran odasorolhatjuk mindkét helyet azon fürdőtelepek közé,

Téli élet Balatonalmádiban. Egy kis pihenő. — Geiger Rezső felvétele.

melyek úgy régiség, mint szépség tekintetében az elsőbbségért versenyeznek.

Balatonfüred és Révfülöp története ugyanis, bár nem ezen a néven, mélyen belenyúlik az ókorba is, a kezdetleges középkorba is.

A rómaiak idejéből sok helyütt akadunk itt a római fürdők alapköveire. A góthok és longobárdok idejéből pedig az ezek uralkodására emlékeztető templomromokra.

Itt van Révfülöp közelében, a most ú. n. Bugyberek községnél az a híres *Sziklaú vágás*, a melyen *Probus* római császár Zalamegye apró tavait a Balatonba leeresztette, vagyis lecsapolta, hogy azok medrét mezőgazdasági célokra felhasználja. Ezen lecsapolás előtt Zalamegyének Balaton felőli része apró tavakból állott, Kővágóörstől Tapolcza, Leányfalu és Nagy-Vázsonyig. Olyan volt e vidék a lecsapolás előtt, mint most a *Salzkammergut*, apró tavakkal telve. Szintén a révfülöpi hegyvidéken ültették a rómaiak az első szőlőt, a *kéknyelűt*, mint ezt a Kékkút faluban 1830-ban talált kökoporsó írásai, vésései bizonyítják. Most a múzeumban van. *Probus* római császár ásatta katonái-

Téli élet Balatonalmádiban. Veszprémiek a jégen. — Geiger Rezső felvétele.

val a *Sió* csatornát is, hogy a nagy Balaton vizét a Dunába levezesse.

Régi regék meg azt mesélik, de *hazánk* és a világhírű *frank* birodalom története is megerősíti, hogy itt Balatonfüred és Révfülöp vidékén hajdan virágzó város volt. Állítólag itt ezen a tájon tartotta Nagy Károly, a frank birodalom hatalmas császára, főhadi szállását a VIII-ik században, midőn emberirtó hadjáratot folytatott a magyarok elődei és rokonai: a vitéz *avarok* ellen, kiket, mint legveszélyesebb ellenségeit a szó szoros értelmében kizűrttette a föld színéről. Nagy Károly császár dicsekvőleg emlegette, hogy fia, *Pipin* egymaga annyi avart ejtett el, hogy ilyen kegyetlen mézárilást ember még nem látott.

Itt tartotta székhelyét *Privinna*, Nagy Károly fiának, *Jámbor* Lajosnak híres hadvezére az *antok*, *szlovének* és *vend* népekből álló katonáival, ki az egész Balaton vidékét *hübéri tartomány* gyanánt kapta hűsége, vitézsége és fővezéri hasznos szolgálatainak jutalmául. Ebből az időből származtak ide a *szláv telepítések* és az

Téli élet Balatonalmádiban. Indul a ródil. — Geiger Rezső felvétele.

Balatonszemes: Összetörte a jég a csónakot. — Maros István felvétele.

itteni községek *szláv* eredetű elnevezései. A magyarok honfoglalása után Balatonfüredet, Révfülöpöt és az egész Balaton-vidéket *Bulcsú*, *Tomaj* és *Kál* magyar vezérek kapták az *etelközi* vérszerződés és a *pusztaszeri* nemzetgyűlés törvényeinél fogva.

Kál vezér alapította azt a hét káli községet (Köveskál, Mindszentkál, Szentbékkál stb.), melyeknek tüzes hegyi borait az *Árpád királyok* korában a királyi udvar asztalaira szállították.

Tomaj vezértől származik Badacsony- és Lesencze-tomaj község. *Bulcsú* és *Gyula* vezérek pedig még arról is nevezetesek, hogy midőn *Konstantinápolyban* voltak, a görög-keleti vallásra tértek és magukkal hozták *Hierotheus* görög-keleti hittérítőt is, a ki sok pogány magyart áttérített a görög-keleti vallásra, azután püspökké lett. *Achtum* fővezér is görög-keleti vallású volt.

Érdekes tudni, hogy a mi magyar őseink először a görög-keleti vallásra tértek. A római katolikus hit csak később lett uralkodóvá. Ezért nevezetnek még ma is a görög-keletiek *ó-hitűeknek*, a római katolikusok pedig *újhitűeknek*. Az óhitű magyar ősök ivadékai azok, a részben már *eloláhosodott* görög-katolikusok. Ezek II. *Endre* király koráig még többen voltak, mint az újhitűek, dacára annak, hogy a legkíméletlenebb üldöztetésnek voltak kitéve. Pedig némely történetírók azt állítják, hogyha a magyarok megmaradnak az *óhitben*, vagyis a görög-keleti vallásban, akkor ők foglalnék el ma azon *világhatalmat*, melylyel most az *oroszok* bírnak; először, mert a görög-keleti vallásnak nagy *nemzetaszimiláló* ereje van, és másodsor, mert a honfoglaláskor, de még később is a magyarok voltak az erősebbek, a szlávok a magyaroknak hódított népei, szolganépei voltak.

A magyar királyok is szívesen üdültek a Balaton zalai oldalán, melyet *Mátyás* király kiváló hadvezérének, *Kinizsy Pálnak* adományozott. Az ő lovának patkója nyitotta meg Révfülöp mellett a róla elnevezett *«Pálköve»*-i forrást akkor, midőn ezen újabban szerzett uradalmát megtekintette a

Balaton partjánál. Van még itt egy másik pompás bő forrás is, az *«ecseri»* forrás.

Azonban ma már a Balaton zalai partján igen kevés emlék van olyan, mely annak régi történetét bizonyítja. A mi ugyan nem eshetik jól azoknak, kik a multak hagyományai és a historiai hangulatok iránt fogékonyabbak. Azonban bele kell nyugodni mégis épúgy, mint annak az utazónak, ki a közép tengeren való hajózása alkalmával *Tunis* partjain kikötve, nyomát sem látta már annak a híres fönicziai fővárosnak: *Káthágónak*. Semmi, de semmi sem emlékeztette őt már ottan a hadakat verő *Hamilkár* és *Hannibál* korára, a város régi dicsőségére. A híres *Káthágó* is megszűnt. De nem *Kátó*

«*ceterum censeo Carthaginem esse delendam*»-ja pusztította el, hanem a dolgok természetes rendje, az idők vasfoga és az utódok *nemtörődömsége*.

*

Most már évtizedek várakozása után a *balatoni vasút* megvan. Ez azonban még nem minden. Mert a siker és szerencse nem csupán a vasúttól és a körülményektől függ. Hanem sokkal inkább az emberi *erős akaratától*, mely céljai elérésére a körülményeket eszközül felhasználni tudja. Ez lesz az a *büvös varázslat*, mely a legkedvezőbb fordulatot fogja előidézni a gyönyörű zalai völgy jelenlegi szunnyadozó, mintegy álomban szendergő állapotán.

Erős akarat nélkül, ünnepélyes méltósággal, keresztbefont karokkal, a kályha mellett ülve hiába várnók a világ figyelmét, érdeklődését. Elsősorban nekünk kell előállani, nekünk kell vidékünket megismertetni. Mert az ország messze vidékein lakóknak nincs arra idejük, hogy a Balatonnal behatóbban foglalkozzanak, annak előnyeit, szépségeit, érdekes tájékeit felkutassák; hogy azokra mintegy önmaguktól rábukkanjanak. Saját ügyeik annyira elfoglalják minden idejüket és igénybe veszik minden figyelmüket.

Igaz az a közmondás: «Segíts magadon, az Isten is megsegít». És hogy «valamint a csufolódás és rágalmazás, úgy a dicséret és magasztalás is ragadós». A *jó vélemény*, mely a Balatonvidékről más tájakra, vagy világba megy, csak tőlünk, hazulról származhatik.

E tekintetben is irányadó és buzdító példával jár előttünk a mi lelkes közlönyünk; legfőképen pedig a szövetség vezetőségének nagyarányú munkássága, mely föltétlen elismerést és dicséretet érdemel.

Azóta, hogy a «Balatoni Szövetség» az ország tanuló ifjúságának figyelmét a mi «magyar tenger»-ünkre irányította: évről-évre tömegesebben keresik föl a gimnáziumok, reáltanodák, tanítóképezdek és polgári iskolák, de meg a turisták, de meg az új házások is a hullámzó Balaton kies

vidékeit. Mert jól mondja dr. *Lakatos Vincze* prem. kanonok, hogy a szeretet tüze, mely a Balaton láttára a diákszíveket áthévíti, nem egykönnyen lobban el. Akkor is megmarad, mikor már a kis diákból deresfejú polgár, a mosolygó leánykából pedig szorgalmas háziasszony és családanya lett. A ki a Balatont egyszer látta, sokszor vágy az oda vissza, az mindig lelkes híve, pártolója lesz a Balatonnak.

A «Balatoni Szövetség» vezetőségének tervszerű munkássága és mindig érdekesen szerkesztett lapja lassanként egészen új nemzedéket teremt, új érzelmekkel, gondolkozásmóddal, haladási vágygyal s élénkebb hazafias tetterővel.

Az idegenforgalom is folyton fokozódik. Mert itt is igaza van *gróf Széchényi Istvánnak*, hogy csak a kő, meg a fa, meg a rab ül egy helyen; míg a lelkes és szabad ember mindig mozogva, de csak ritkán nyugodva, gyakorolja erejét. Máris ezerszámra jönnek a Duna, Tisza, Dráva és Száva vidékéről, de még a *külföldről* is utazók megtekinteni azt a népet, azokat a várromokat: *Tihany, Csobáncz, Tátika, Szigliget, Sümeg, Hegyesd, Fonyód* stb., melyeket a *Kisfaludyak, Csokonai* és *Gáray* énekeikkel, költeményeikkel, gyönyörű regéikkel örökemléküvé és országszerte, már a tanulóifjúság előtt is ösmeretessé tettek.

(Budapest.)

Herczegh Mihály dr.
egy. tanár, udv. tanácsos.

Jelentés a Balatoni Szövetség 1913. évi működéséről.

(Folytatás.)

NÉPJÓLÉTI ügyeket szolgál az épülő balatonarácsi *népház*, mely a község minden intézményét egy tető alá hozza. Látva a falu népe azt, hogy törődünk szellemi életével, a források vizével, hogy megtanítjuk, miként lehet az értéktelennek hitt anyagból értékes készítményeket előállítani, nemcsak mint erkölcsi testületek lépnek be a községek kötelekünkbe, hanem igen számos kisgazda és szőlőbirtokos is jelentkezik, hogy a szövetség tagja kíván lenni.

Hogy a nép természetes vezetőit, a falusi tanítók figyelmét is felkeltjük a *kézügyesség* iránt és hogy már az iskolába bevezethessük a kézimunka szeretetét, az elmúlt nyáron szőlőtanfolyamot rendeztünk a balatonfüredi szereztházban, hol 12 tanító sajátította el, miként lehet hasznosan és

szórakoztatóan az iskolásgyermeket foglalkoztatni.

A *csobánczi kuruczemlékre* folyik a gyűjtés, de a szükséges összeg, sajnos, még együtt nincs. Am azért gondolhatunk már arra, hogy a romokat a további pusztulástól megmentsük. A *balatonfüredi szívbetegetthonra* is gyarapodik a tőke és a mult esztendőben ennek az alapnak a terhére már szerény segélyeket is folyósíthattunk. Megkezdettük a gyűjtést a siófoki fürdőélet megteremtője, néhai *Glatz Henrik szobrára* és hisszük, hogy a szükséges összeg nem sok idő múlva együtt lesz.

A szövetség a lefolyt évben igen nagy munkálkodást fejtett ki, hogy a Balatonra a figyelmet reáterelje. 50 ezer példányban forog közkézen az ingyenes *balatoni kalauz*, terjesztve a Balatonvidék hírét. Sajnos, hogy *plakáttervünket* még meg nem valósíthattuk. Az iparművészeti társulat közbenjöttével balatoni plakátpályázatunk folyt le, ámde a remélt sikert nem hozta meg. Az ezer korona pályadíj mellett még külön ezer korona áldozatot is hozott a szövetség, de sajnos, sem a pályadíjat nyert, sem a megvásárolt plakátok között nincsen olyan, mely céljának tökéletesen megfelelné. A sikerültebb plakáttervekből 120 ezer példányban *képes levelező-lapokat* nyomattunk. 100 ezer példányban 6 sorozatú *balatoni bélyegeket* adtunk ki. Egy millió balatoni számoló-czédulát nyomatott a Törley-czég. Ezek értékesítése fogja hírszolgálati alapunkat erősíteni.

A *közös hirdetés* eszméje kivételre nem kerülhetett. A *közös hírszolgálatot* azonban talán sikerül beszerveznünk. A mennyire a szövetség anyagi ereje engedte, mindkét irányban igyekeztünk minél hathatósabb tevékenységet kifejteni. Az iskolákat meghívtuk ismét, hogy kirándulásukat a Balatonhoz csinálják. Valamennyi *magyar orvosnak* küldöttünk felhívást, hogy betegjeiket a Balatonhoz küldjék. Jelentékenyebb összeget áldozott a szövetség a «*Balaton*» című darab felújítására. És még nagyon sok

A balatonkenesesi kikötő. — Hochreiter Kázmér felvétele.

mindenféle tevékenységre hivatkozhatunk, melyekkel törekedtünk arra, hogy a Balaton idehaza és a haza határain túl is megismerést nyerjen. Az *iskolai kirándulásokon* kívül nagyobb csoportokban jöttek a *vasutasok*, a *dalosok*, *tanárok* különböző nagygyűléseik alkalmából. Két nemzetközi kongresszus tagjai is jártak a Balatonnál.

Ezekre a dolgokra visszaemlékezve, nem hagyhatunk figyelmen kívül még egy körülményt. És ez az, hogy a *Balaton-bizottság* 20 esztendőös nagyarányú működése immár befejezést nyer. A Balaton megismertetése, tudományos és népszerű módon való ismertté tétele érdekében senki nem végzett oly értékes és hasznos munkát, mint a *Lóczy Lajos* tiszteletbeli tagunk vezetése alatt álló *Balaton-bizottság*. Nemcsak hazai, hanem az idegen nyelven is meg-

Balatonfenyves: Özv. gr. Forgách Károlyné, szül. gr. Migazzy Eugenia nyaralója. — Forgách Károly gr. felvétele.

jelent munkák a művelt országok elismerését, sőt bámulatát költötték fel. Illő dolog tehát, hogy a szövetség közgyűlése a munka befejezése alkalmából a Balaton-bizottságnak és elsősorban kiváló elnökének, Lóczy Lajosnak háláját és elismerését fejezze ki. (Általános helyeslő éljenzés.)

Tisztelettel kérjük jelen jelentésünk szives tudomásulvételét és a hasonló értelemben vezetett további működés szives elrendelését.

Balatonfüredfürdő, 1914 február hó 8-án.

Az. elnökség.

*

A jelentéshez előbbin *Kvassay Jenő* miniszteri tanácsos, az országos vízépítési igazgatóság főnöke, szolt hozzá, ki a jelentés adatait azzal egészíti ki, hogy a Balaton körüli mocsarak lecsapolása rövid idő múlva befejezést nyer. A főcsatornák készen vannak, csak a mellécsatornák vannak még hátra. Ez a körülmény nagy mértékben elősegíteni hivatott a balatoni fürdők fejlődését, a mennyiben

a nedves talaj okozta kedvezőtlen körülmények kiküszöböltetnek.

Ugyancsak *Kvassay Jenő*, mint a szövetség villamos-bizottságának az elnöke, ismertette a villamos áramszolgáltatás jelenlegi helyzetét. A mióta a szövetség vette át a kezelést, ez idő óta az áramszolgáltatás rendben folyik. Az az óhaja, hogy, a míg a vállalkozás gazdát cserél, a mi február hó végén a jelenségek szerint alkalmasint már megtörténik, az áramszolgáltatást a szövetség tovább is intézzé. Felhatalmazást kér a bizottság részére, hogy az elnökséggel együtt a régi feltételeket és az új kikötéseket, melyek a balatoni fejlődés javára szolgálhatnak, megállapíthassa és az új tulajdonossal a megfelelő egyezséget megkösse.

A közgyűlés köszönettel vette tudomásul a lecsapolás körüli nagy munkálatok elvégzésének bejelentését és *Kvassay Jenő* miniszteri tanácsosnak, kinek igen mélyreható érdemei vannak a kérdésnél, őszinte köszönetet szavazott. Ugyancsak köszönettel fogadta a villamos ügyre vonatkozó előterjesztést és megbizta az elnökséget, hogy a villamos bizottsággal karöltve a kérdésben állást foglalhasson.

Cservény Ferencz Siófok község nevében köszönetet mond a szövetségnek, a miért a villamos áramszolgáltatás kérdését kezébe vette és a végleges kialakulás közeli eredményét kilátásba hozta.

Malatinszky Ferencz földbirtokos az iskolai kirándulásokkal kapcsolatosan, a cserkész-csoportok balatoni kirándulása ügyére hívja fel a figyelmet.

Rózsa Károly szerint a magyar cserkészet vezetőségének határozott szándéka, hogy az idén a Balatonnál nagy táborozást tartanak.

A hozzászólások után a közgyűlés a jelentést egyhangú helyesléssel vette tudomásul. (Vége)

Háború a Balatonon.

NEM KELL megijedni, mert a mi ragyogó és kedves tengerünket a jóságos Teremtő nem háborúság okából teremtette, hanem azért, hogy még a háborgós lelkűeket is megbékéltesse, megnyugtassa és meggyógyítsa. A fenti címet csak egy regény viseli. De azért ne mondjuk *csak*, már azért se, mert hiszen a Balatonról szól és mert *Nógrády* László írta, ki nemcsak vérbeli író, hanem igazi Balatonrajongó is.

Nógrády regényének ötlete a ma egész világon divatos (és van-e ennél bölcsebb és egészségesebb divat?) ifjúsági cserkész-mozgalomból szövődik. A veszprémi diákok cserkész-háborút terveznek a kaposváriakkal. Erre a háborúra meghívják a keszthelyieket is. A meghívás hangját sértőnek találják

a keszthelyiek, diplomáciai bonyodalom származik s most már ők üzenik meg a háborút a veszprémieknek. Keszthely Dél-, Veszprém Északállammá alakul.

Mindkét államban izzó a hangulat. A nép forrong, készülődik. Északállamban forradalom üt ki a háború ellen, de ezt sikerül elnyomni. Délállamban is van baj: a hadsereg élére alkalmatlan hadvezéreket állít a félrevezetett népkegy.

A háborús mozgalomba beleszűrődik az egész ország ifjúsága s iránta egyformán érdeklődik kicsi, nagy, egész a miniszterekig. A nagy sajtó napirenden tartja a kérdést s így akaratlanul is reklámot csap a Balatonnak.

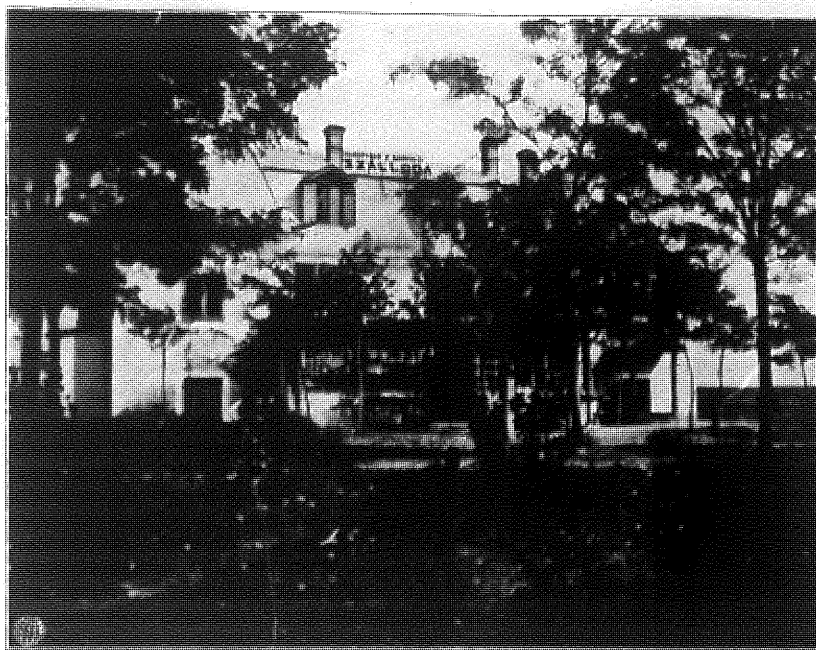
A háború fontosságát ezen oldalról felismeri *Óvári* Ferenc, ki az események mögött állva, titokban egyformán szolgálja Dél- s Északállam ügyét. Szükség is van az ő támogatására, hogy a sokféle akadály elhárítható legyen s mert a háborúskodó államok ép azzal a bajjal küzdenek, amivel az igazi államok: nincs pénz.

Lázasan dolgoznak itt is, ott is a diplomata k hadvezérek, hogy mindent előteremtsenek a háborúra. E készülődésekben az igazi háborúk nagy perspektíváját festi meg az író minden izgalomával, változatával, élelenségével. Az események árjának irányítói kicsinyek, nagyok, ravaszak, haszonlesők, tülekedők, derekak, önzők és önzetlenek ép úgy, mint már ez az igazi államokban is szokott lenni.

A háború megindul szárazon és vizen s az előkészület lázát most a háború izgalmas változatai váltják fel s ebben résztvesz a Balaton egész fürdőközönsége. Várvívás, kis és nagy csaták, tengeri ütközetek, államecsiny, hősök és árulók, lelkesedés és szomorúság váltakoznak. Az események ezen változatos és érdekfeszítő bonyolításába beleszövődik a Balaton szépségeinek rajza.

A történet hősei ifjak, de ezen ifjak emberi egyéniségek s épen ez az, a mi miatt nemcsak a gyermek olvashatja, hanem a felnőttek is élvezetet találhatnak benne. Az esemény játék, de olyan, mintha igaz lenne. Az író leleménye és humora nemcsak színessé, kedvessé teszi a balatoni háborút, hanem elmélyítései, az események árjában felvetődő alakok rajzában a valóság tükrét tartja elénk: nemcsak nevetünk, hanem gondolkozóba is esünk.

Mi pedig Balaton kedvelők örülünk, hogy megint egy szép művel gazdagodott nemcsak az irodalom, hanem a Balatonkönyvek száma is. E szép és kedves olvasmány szívesen

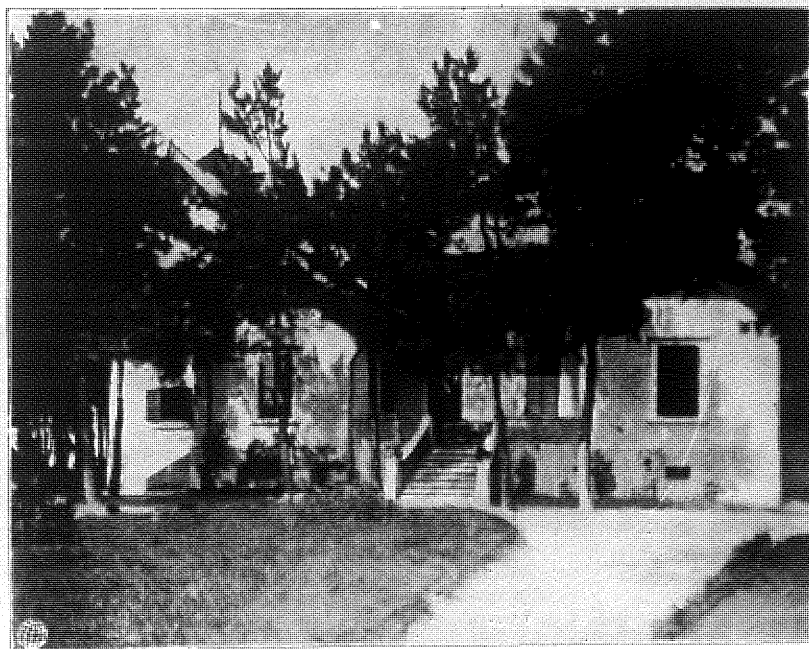
Balatonfenyves: Homokfürdő-szálloda. — Forgách Károly gr. felvétele.

látott vendége lesz minden Balaton- s irodalomkedvelőnek, bizvást reméljük. Különösen ajánljuk a Balatoni Szövetség tagjainak figyelmébe, kik a esinos kötésű vaskos könyvet kedvezményes áron rendelhetik meg a Balatoni Szövetség titkári hivatalában, Balatonfüreden. A mű kedvezményes ára füzve 3, kötve 4 korona.

Mit írtak a Balatonról?

Mit és hogyan írtak a Balatonról? Ilyen címen m. é. decemberi számunkban fölkértük lapunk t. olvasóit, szíveskedjenek olvasmányaik közben a Balatonra vonatkozólag talált olyan közleményeket, melyek magyar tengerünk bibliográfiájához érdekes adatot szolgáltatnak, velünk közölni. Mi majd megállapítjuk, hogy az illető közlemény nincsen-e már

Balatonfenyves: Kacsokvics Lajos somogyi alispán nyaralója. — Forgách Károly gróf felvétele.

benne a Lóczy-féle nagy műnek a «Balaton bibliografiája» című füzetében s ha nincsen : készségesen elraktározzuk lapunkban, hogy gazdag kútforrást nyissunk a Balaton jövő bibliografusának.

Ime, egy szorgalmas kutatónk újabban több olyan cikknek és könyvnek címét közölte velünk, mely Balatonunkkal foglalkozik, melynek egyik-másikában igen érdekes dolgok foglaltatnak s a melyek közül a régibb keletűek a fentjelzett bibliografiában meg nem említvük.

A *Pesti Napló* kiadásában 1909. évben megjelent *Himfy-Album* Kisfaludy Sándorra vonatkozó sok apró érdekes részletet tartalmaz, a mi a Balatont is érinti.

Dr. *Lukcsics József Veszprémi egyházmegye könyvésze* című 1909-ben megjelent művében sok balatonmenti község történetére van utalás.

Zalamegye milleniumi évkönyve is ilyen, melyet *Halis István* és *Hoffmann Mór* szerkesztettek.

A *Magyar Nők Évkönyvében* (Szerk. *Emilia Eder-Rédl* *Ida* igen kedvesen írja le a tihanyi leánylakot.

A Szabadkán megjelent *Szabadság* 1887. évi 27. számában Balatonfüredről mint a legrégebb magyar fürdőről ír.

A *Fővárosi Lapok* 1886. évi 199. számában *Ruchitl Miklós* írja le, milyen volt Balatonfüred 1820-ban.

A *Petőfi-társaság* közlönyének, a *Koszorúnak* VI. kötetében *Kisfaludy Atala* közöl egy regét *Hullámozó Balaton közepén* cím alatt.

Déry Gyula az *Uránia* felolvasásainak 24-ik füzetében ismerteti a Balatont.

Sziklay Jánostól (a Balaton ügyestollú bibliografusától) az *Orsz. Közművelődési Tanács felolvasásai* között 1911-ben jelent meg a Balatonvidék ismeretése.

A *Vasárnapi Könyv* 1913. évfolyama 23-ik száma sorrendben ismerteti a balatoni fürdőket.

Ugyanezt teszi a *Kincses Kalendárium* 1904-ben, mindkettő illusztrálva.

Az *Egyetértés* 1909. december 25-iki számában *Barabás Atala* közöl cikket *Regés világ a Bakonyban* cím alatt.

Herczeg Ferencz Balatoni regéje is ilyen tárgyú, mely a Vigszínházban került bemutatásra 1902-ben, de kevés sikere volt.

Kis József jubilált poétánknak *A Hét* című folyóirata több idevágó közelményt hoz ; így 1890. júl. 20-án *Chizer Kornélné Almádi csendélet* cím alatt visszaemlékezést közöl a kezdetleges Almádira.

1891. július 5-én *Janus, Szalay Imre* mint hajóskapitány cím alatt a vitorlázást írja le.

1891. augusztus 2-án *Halis József Balaton-kura* cím alatt Balatonfüredről ír és egy veszélyes csónakázást ad elő.

1893. július 3-án *Makai Emil* közöl verset *Balaton* cím alatt.

1909. augusztus 8-án *Cholnoky Viktor* *A Balaton nyara* cím alatt vihar keletkezését írja le poetikusan.

1912. május 19-én *Navigator, Balatonfüred vég-*

napjai czimen a fürdő kiépítésre vonatkozó tervekről ír.

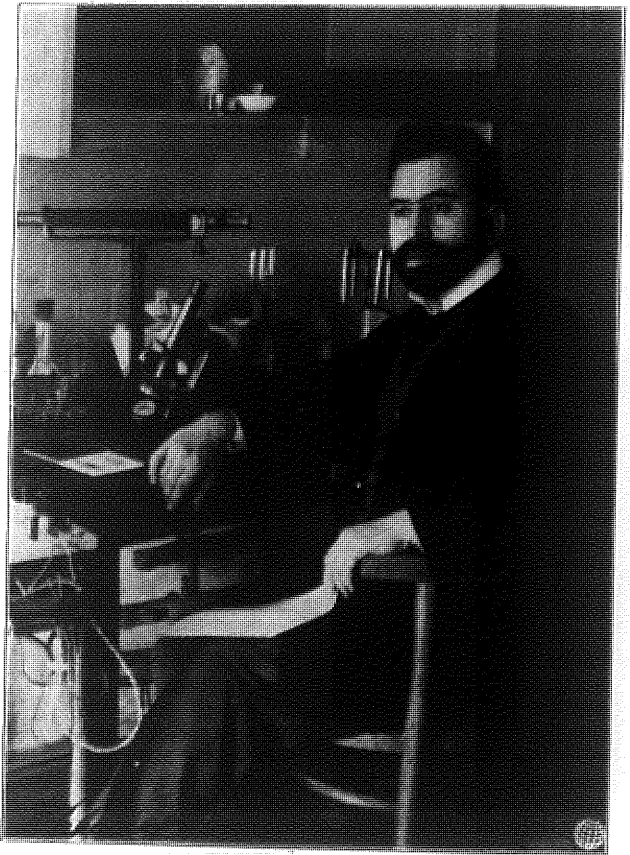
A *Magyar Turista Egyesület* közlönye, a «Turisták Lapja» 1892-ben *Jász Gézától* *Badacsony* és környékének leírását hozza képekkel.

1894-ben *Séta a magyar Tempe-völgyben* cím alatt *Békefi Elek* közli benyomásait.

Az 1904., 1908. és 1911. évfolyamokban *Déry József* közli kirándulásait a Balaton mellett, csinos képekkel (melyeknek egynémelyikét lapunk is közölte).

Az 1905. évfolyamban nagyhirű tudósunk, *Lóczy Lajos* közöl cikket *A Balatonvidék leendő turista-útjairól* cím alatt.

Az 1910. évfolyamban kétszer is szerepel a Ba-

Hévíz : Schulhof Vilmos dr. fürdőorvos.

laton ; az egyik cikket *Varga Ferencz* írta *Balaton* czimen, a másikat *Mozgófényképek* cím alatt *Rumbach István* s ebben egy skiffen tett körútját írja le. Mindkét cikk azért is említésreméltó, mert a Magyar Turista-Egyesület által hirdetett diakturista-pályázatnak jutalmazott eredményei, melyeket az egyesület buzdításul tett közzé közlönyében.

Az 1913. évfolyamban *Benkó Mihály* írt *Tihanyról* (a mint ezt már múlt évi decemberi füzetünk egy cikke mellékesen megemlíti) ; ez a cikk, melynek geológiai részét *Cholnoky Jenő* írta, érdekesen ismerteti a félszigetet s a mellékelt részletes térképen világosan meglátható az a természeti különösség, hogy a Belső-tó alakja feltűnően azonos a Balaton alakjával.

Az *Országos Közegészségügyi Egyesület* közlönyében, az *Egészség*-ben három közlemény jelent meg

a Balatont illetőleg és pedig 1888 július havában dr. *Korányi Frigyes-től Egy séta a Balaton partján*, melyben Fodor József professzorhoz írt levél alakjában a Balatonpart befásításának szükségét mondja el igen vonzóan és azt, hogy ezen alkalommal beszéltek meg ifj. *Széchenyi*-Imre gróffal azokat az utakat és módokat, melyek szerint megvalósítható volna a grófnak az a terve, hogy Földváron fürdőt és üdülőtelepet létesít.

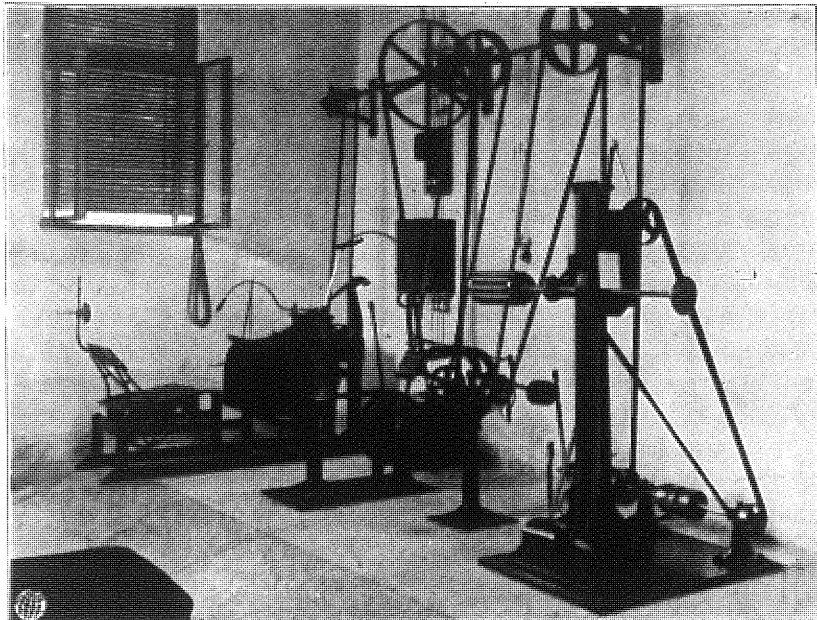
Az 1902. évf. októberi száma *Balatonfüred jellegzetes régi bajairól* ír, míg az 1907. évi májusi füzet *Torday Ferencz dr.-nak* igen tanulságos cikkét tartalmazza *a gyermekek nyaraltatásáról a Balaton partján*.

A köröshegyi árpádkori templom.
A *Turista Közlöny* 1913. novemberi számában (XX. évf. 9. sz. a 109. oldalon) a köröshegyi árpádkori templomról közöl érdekes leírást, vonatkozással a Balatonra, mint fürdőhelyre. A cikket *Gergely Alajos* írta.

A Balatonvidék érdeke kívánja. Ez alatt a cím alatt a *Tapolczai Lapok* 1913. évi november 16-iki számában *Mangold Gusztáv* tollából cikk jelent meg. A cikk inkább támadó, mint sziveshangú. A cikkíró azt a véleményét juttatja kifejezésre, hogy a szövetségnek működését kisebb körzetekre kellene osztani. Ezzel szemben a való az, hogy a szövetség kezdetben vármegyei osztályokat szervezett, mely épen nem bizonyult szerencsésnek, ezért a legközelebbi alapszabálymódosításnál ezt meg is kellett szüntetni. Egyébként a szövetségnek minden fürdőhelyen megvan ma is a helyi önálló szervezete, mit egyik helyen fürdőegyesületnek, másikon gazdakörnek, harmadikon szépítőegyesületnek, negyedikén olvasókörnek, az ötödiken fürdőbizottságnak stb. hívnak és mindezen intézmények élénk összeköttetést tartanak fenn a szövetséggel. A szövetség közgyűlése a cikkíró hasonló irányú javaslatát, — a mint arról meg is emlékeztünk — nem tette magáévá.

A Balaton irodalma. Az *Érdekes Ujság* 1913. évi 15. száma a Balatonról igen meglehetősen érdekes cikket közöl abból az alkalomból, hogy az *Uránia-színház* bemutatta *Sági János* és *Szalay Sándor* «Balaton» című darabját. A lap a darabnak öt hatóságos képét is közli.

Kábel a Balatonban. Az *Esti Ujság* 1914. január 9-iki száma 2-ik oldalán két hasábos érdekes cikket olvashatunk *Sági János* ügyes tollából, melyben a balatoni villamosmű megalkotásáról és rendeltetéséről beszél hozzáértően. Leírja azt a nehéz és

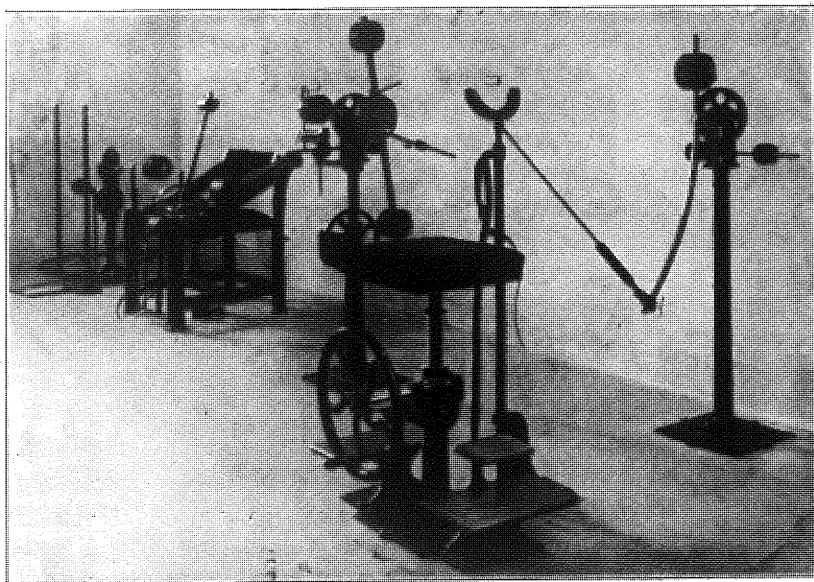
Hévíz: Részlet dr. Schulhof Zander-intézetéből.

nagyszabású munkát, mikor a kábelt fektették Tihany és Szántód között, hogy az aszfóli központi telepről villamos árammal a két partot összekössék. Ugyanerről a kérdéssel ír a *Vasárnapi Ujság* is (1914. január 4-én, 1. sz., 61. évf.) és három képen mutatja be a fontos és szép munkát.

A Balaton körül.

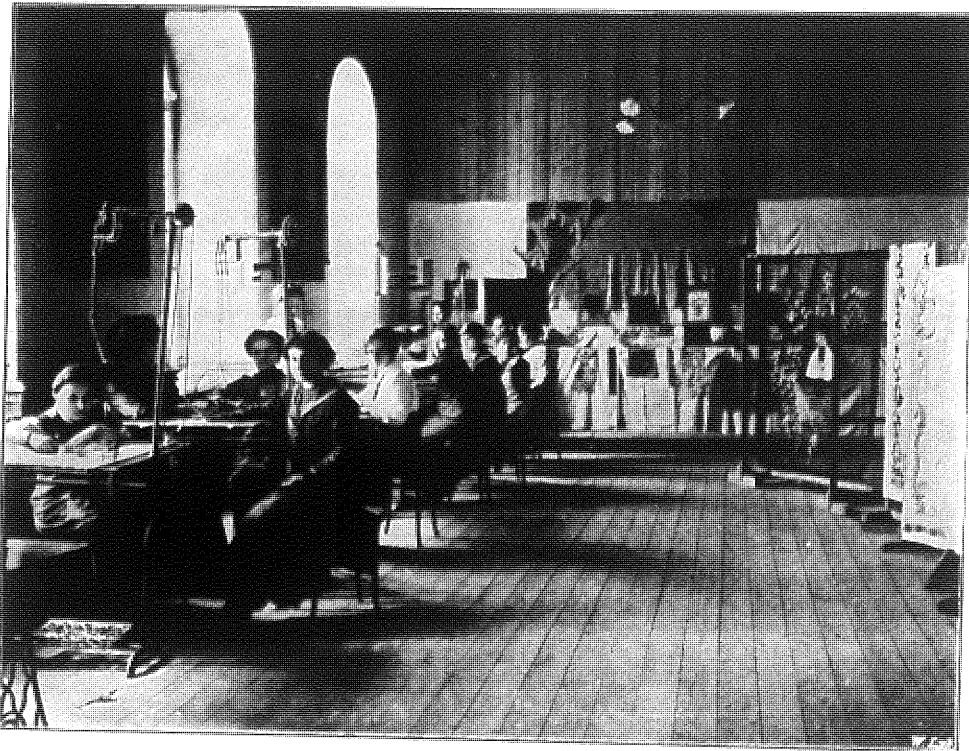
Levél Almádiból. Almádi-i munkatársunktól kapjuk a következő sorokat: «Nyáron át az Almádi Kör, meg az Almádifürdő Részvénytársaság karöltve törekszenek arra, hogy az Almádiban megfordulók jól érezzék magukat és a szórakozási alkalmakban hiányosság ne legyen. Télen azonban rendszerint nem volt tapasztalható semmi mozgékonyosság. Ezen segitendő, az Almádi Kör télen is a fürdőhelyen tartózkodó tagjai, meg a szomszédos veszprémiek részére az elmuló télen több sikerült összejövetelt tartott az átalakított Hattyú vendéglőben.

Hévíz: Zander-intézetbeli gépek.

Volt Almádiban a télen át gondozott koresolyapálya, amelyet a veszprémiek is tömegesen megereszttek. Tartott a kör felolvasással egybekötött közvacsora estélyeket. Február hó 24-én Száz Ferenc fürdőigazgató «Az igaz barátság»-ról értekezett nagy sikerrel. A Hattyú vendéglő új tulajdonosa elismerésreméltó módon törekszik, hogy maga iránt az érdeklődést felköltse. A vendéglő tájéka új mezbe öltözött át, ami a vendégeket alkalmasint igen kellemesen fogja érinteni. A fürdőigazgatóság a gyógyvendégek külön ellátásáról gondoskodik, csak az a fontos, hogy kellemes idő és szép fürdőidény közöntsön reánk.»

A keszthelyi himzőtanfolyam. A kereskedelemügyi miniszter támogatásával Keszthelyen megnyílt himzőtanfolyamot márczius hó 16-án nyitotta meg

A Balatoni Szövetség keszthelyi himző-tanfolyama.

szövetségi titkárunk a keszthelyi zárda egyik földszinti termében. A megnyitáson jelen volt az intézet főnöknője, továbbá Csizsér Irén a himzőgép feltalálója és a tanfolyam vezetője, Moyzer György dr. igazgató-főorvos, Reischl Imre városbíró, Mérei Ignác kereskedő, igazgató-választmányi tagok, Csák Árpád dr. szerkesztő és sokan mások. A tanfolyamra húsznál több tanuló iratkozott be, a kik a legserényebb módon fogtak hozzá, hogy az újfajta himzési módszert elsajátítsák. A bemutatott mintadarabok a jelen voltak legnagyobb tetszését vívták ki és naponként jelentkeznek új érdeklődők, a kik a tanfolyamon, a mely két hónapig tart, szintén résztvenni kívánnak. Szövetségi titkárunk vázolta a megtanulandó munkanem hasznos voltát, a mely nemcsak arra jó, hogy az otthont és a női ruházatot alkalmas módon díszítse, de ha Keszthely városában a himzés meghonosodik, gyökeret ver, arra is alkalmas lesz, hogy ezen a fontos idegenforgalmi helyen, mint kitünő kereskedelmi áru, emlék- és

ajándék-tárgyakul szolgáljon. A szövetség nevében ismételtén köszönetet mondott azért a szives jóindulatért, hogy a himzőtanfolyam a zárdában nemcsak meleg otthonra talált, hanem lelkes támogatókra is. Reischl Imre városbíró mondott köszönetet a Balatoni Szövetségnek azért, hogy Keszthely városban kívánla a himzést elsősorban is meghonosítani és hiszi is, hogy a tanfolyamnak áldásos hatása elmaradni nem fog. A tanfolyam végeztével a szövetség kiállítás rendez a készült tárgyakból. Itt azután majd látjuk azokat az eredményeket, a mit az első himzőtanfolyamon elérni sikerült.

A szövetség térfoglalása. A nyáron megtartandó közgyűlésünk napja nevezetes évforduló lesz. A szövetség fennállásának tízesztendő évfordulóját ünnepeljük. Folyóiratunk ez alkalomból megjelenő számában vissza fogunk tekinteni az elmúlt tíz esztendő küzdelmeire és eredményeire. Ehhez már most gyűjtjük az adatokat. A mikor e sorokat írjuk, már megállapítást nyert az, hogy az ország különböző vármegyéiben minő tért hódított magának a szövetség. A mostani taglétszámból kimutatható, hogy legtöbb tagja van a szövetségnek Zala vármegyében. És pedig 681. Ezt követi Pest-Pilis-Solt-Kiskún vármegye, a mely 521 taglétszámmal szerepel. (Ebből budapesti azonban 501.) A harmadik helyen Veszprém vármegye van 311 és a negyedik

helyen Somogy vármegye 305 taggal. Szép taglétszámmal szerepelnek még: Fejér, Tolna, Baranya, Vas, Győr, Sopron, Esztergom, Hont, Kolozs, Bács-Bodrog, Hajdu, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Szatmár és Bihar vármegyék. A szövetségnek 22 külföldi tagja van. Ezek között van orosz-, angol-, és németországi is és több bécsi.

A Magyar Turista Egyesület. Fennállásának 25. évfordulóját ünnepelte márczius 28-án nagy és előkelő közönség jelenlétében, a Budapesten székelő Magyar Turista Egyesület. Az egybegyűltek elismeréssel adóztak azoknak, kik az egyesület felvirágoztatása körül érdemeket szereztek. Elsősorban Thirring Gusztáv doktornak, a szék. fővárosi statisztikai hivatal igazgatójának, az egyesület tevékeny és népszerű elnökének, kinek a hazai turistaság és az egyesületi felvirágoztatása körül kiváló érdemei vannak. Szövetségünket az ünnepi közgyűlésen Romy Béla dr. nyug. államtitkár, igazgató-választmányi tagunk képviselte.

Baltoni Hírlap. *László Sándor* sümegi nyomdász kiadásában és felelős szerkesztése mellett «Baltoni Hírlap» felirással új lap első száma érkezett címünkre. A lap főszerkesztője *Mangold Gusztáv*, főmunkatársa pedig dr. *Markovics Ferenc*. A lap pályafutását támadásokkal kezdi, tehát jövő sorsa iránt kétségünk nem lehet.

Rausch-pensió Balatonföldváron. Özv. *Rausch* Antalné Balatonföldváron pensiót nyit meg június 15-én. A pensió-épület közel van a hajó- és vasútállomáshoz és külföldi mintára van előkelő közönség részére berendezve. A tulajdonos nő serdülő gyermekeket szülők nélkül is, teljes házas ellátásra, saját felügyelete mellett elfogad.

Fészekoduk. A Baltoni Szövetség fészekodukat hozatott, hogy a gyakorlati madárvédelem ügyére a figyelmet ezen az úton is reá terelje. A szövetség Balatonfüreden beszerzési áron 40—50 darab odut átengedhet.

A Magyar Földrajzi Társaság köréből. Az előkelő magyar társaság most tartotta közgyűlését *Lóczy Lajos* dr. elnöklete alatt, ki megnyitója után előadta, hogy a földrajzi társaság az elmúlt esztendőben is szakadatlan buzgalommal és kiváló eredményekkel dolgozott és vázolta az elmúlt esztendő nevezetesebb földrajzi eseményeit. Örömmel jelentette, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszterium támogatásával Magyarországot általánosan ismertető munka fog különböző nyelveken megjelenni. Beszámolt a baltoni bizottság működéséről is, mely immár a befejezéshez közeledik, egy könyvtárra való és legjelesebb szakembereink tollából eredő művel gazdagítván a Balatonra vonatkozó ismereteinket. Nagy sajnálattal vette a közgyűlés azt a bejelentést, hogy *Lóczy Lajos*, aki 12 éven át viselte az elnöki szép tisztelet, kora miatt visszavonhatlanul lemond állásáról. A közgyűlés *Lóczyt* erre egyhangulag örökös tiszteletbeli elnökké választotta és az elnöki állást legkedvesebb munkatársával, *Cholnoky Jenő* dr. kolozsvári egyetem tanárral, kinek a Balaton tudományos irodalma annyi értékes munkát köszönhet, töltötték be.

A badacsonyi Kisfaludy múzeum. *Esterházy Miklós* herceg, *Kisfaludy Sándor* badacsonyi szőlőjének jelenlegi birtokosa tulajdonában van az az egyszerű ház is, melynek délre, a Balatonra néző szobájában írta a Balaton nagy költője legszebb költeményeit. Ezt a szobát most a tulajdonos herceg kizárólagos használatra a Baltoni Szövetségnek engedte át múzeumi célokra. A *Kisfaludy Sándor* badacsonyi működésére vonatkozó emléktárgyakat már gyűjti a szövetség és gondoskodni fog a megfelelő berendezésről akkorra, amikor a badacsonyi idegenforgalom megindul. Felkérjük szövetségi tagjainkat, hogy ha a *Kisfaludy* szobában való elhelyezésre alkalmas tárgyaik lennének, azokat a múzeumnak átengedni sziveskedjenek. Esetleg letétként vagy fényképmásolatban, hogy így a kegyeletos cél érdekében való törekvéseinket minél nagyobb siker koronázza.

Iskolák a Balaton mellett. A Baltoni Szövetség határozatában kereste meg Magyarországon valamennyi

közép- és szakiskoláját, hogy iskolai kirándulások czimén ezt a szép vidéket az ország ifjúságának bemutassa. Még nem is mentek szét felhívásaink, a múlt évi felhívások alapján máris egy egész csomó intézet jelentkezett és kérte támogatásunkat. A szegedi főreáliskola, a lipótszentmiklósi polgári fiú- és leányiskola, a siklósi községi, a szegedi állami, a somorjai polgári fiú- és az abonyi polgári fiú- és leányiskolák máris jelezték, hogy nagy csapatokkal készülnek a Balatonra.

Királyi kitüntetés. *Nagy Albert*nek az Esterházy hercegi urodalmak jószágkormányzójának és *Nagy Emil* dr. ügyvédnek, az ugyanezen urodalmak

Takách Imre keszthelyi főszolgabíró.

jogigazgatójának a király a m. kir. udvari tanácsosi címet adományozta. Mindketten igazi jó barátai a Balatonvidék fejlődésének és hathatós közreműködésük révén hiszszük, hogy még sok nagyfontosságú baltoni kérdés fog helyes megoldást nyerni.

A síófoki személykikötő. Február hó 25-én *Lisznyay* Damó Tihamér miniszteri tanácsos elnöklése mellett értekezlet folyt le Síófokon az épülő kikötő személykikötője helyének kijelölése tárgyában. A vasúti és hajózási főfelügyelőség részéről *Kenessey* Kálmán miniszteri tanácsos, az Országos Vízépítési Igazgatóság részéről *Kolozsváry* Ödön osztálytanácsos, *Vigyázó* Imre műszaki tanácsos és *K. Nagy* Dezső kir. főmérnök voltak jelen. A vármegye képviselőjében *Koller* Sándor alispán, *Molterer* János kir. főmérnök, *Kányay* József főszolgabíró, *Kenessey* Pongrácz szolgabíró, a Balatontavi Gőzhajózási Részvénytársaság képviselőjében *Perger* Ferencz dr. vezérigazgató és *Lazsánszky* Béla titkár, a Síófok

Fürdő Részvénytársaság képviselőjében *Burchard-Béla* Rezső dr. igazgató, a Veszprémi Káptalan képviselőjében *Kőszeghy* József dr. ügyvéd és *Benacsek* Béla főpénztáros vettek részt. Szövetségünket a titkár képviselte. Az értekezleten megállapították a személykikötő új helyét, mely a veszprémi Sió-parton lesz és valamivel közelebb a Balatonhoz, mint az eddigi kikötő volt.

A balatonarácsi népház. A földmívelésügyi miniszter a balatonarácsi népház építési céljaira, közbenjárásunkra 8000 korona államsegélyt utalványozott. A szép emeletes épület befejező munkálatai javában folynak és pár hét kérdése még s át lesz adható nemes hivatásának.

Uj könyvtár. Szövetségünk előterjesztésére a földmívelésügyi miniszter a balatonfüredi községi olvasókörnek egy 85 kötetből álló szép könyvtárat és könyvtárszekerény beszerzésére 20 koronát adományozott.

Uj ifjúsági könyv. *Nógrády* László dr. a kiváló író, választmányi tagunk, balatongyöröki nyaralótulajdonos, ifjúsági regényt írt a Balatonnal vonatkozásban. Az idevonatkozó részletesebb tájékoztatásunkra felhívjuk olvasóink figyelmét.

A tagsági díjak. Igen jelentékeny összegre rúg a tagsági díj címén kintlevő járandóságunk. Felkérjük szövetségi tagjainkat, hogy kötelezettségeiknek a lehetőség szerint pontosan eleget tenni sziveskedjenek, mert zavartalan módon így folytathatjuk csak a Balaton felvirágzását szolgáló tevékenységünket.

Dr. Schulhof Vilmos. Jelen számunkban örömmel mutatjuk be *Schulhof* Vilmos dr. hévizi fürdőorvost, a ki nagy akarakterével és tudással törekszik arra, hogy ebből az egész világon páratlan kincses fürdőből ismert fürdő legyen. Márczius havában nagyobb külföldi tanulmányuton volt, honnét bizonyára sok érdekes tapasztalatot hozott, miket haszonnal fog a folyton tökéletesedő Hévízfürdőn alkalmazni.

Balatonöszöd. A belügyminiszter a somogyvármegyei Öszöd község nevét Balatonöszödre változtatta.

Takách Imre. Örömmel mutatjuk be olvasóinknak igazgató-választmányunk végtelen lelkes tagját, *Takách* Imre keszthelyi főszolgabíró, ki a keszthelyi partvidék és Hévíz gyógyfürdő felvirágoztatása érdekében hosszú éveken át nagy sikert hozó tevékenységet folytat. Az ő buzgóságának köszönhetjük, hogy szövetségünknek több száz tagja van Keszthely vidékéről.

Magyar lapok és idegen fürdők. Ha a vezető nagy magyar lapokat nézegetjük, okvetlen fel kell, hogy tűnjék az, hogy a hirdetési részben mily nagy teret köt le az idegen fürdők hirdetése. Tehetik az idegen fürdők ezt, mert jó sok magyar pénzt látnak évenként. A balatoni fürdők azonban annál kevésbé hirdetnek. A hirdetési akció nem jelent közvetlen hasznot, de bizonyos, hogy mindinkább életszükségletté válik, mert a ki hallgat, arról elfeledkeznek, a ki azonban kiabál, azt inkább észreveszik. Az a

fontos, hogy a mit hirdetünk, az mindig igaz legyen, mert ha elveszítjük a hitelünket, úgy senki bennünk bizni többé nem fog.

Hivatalos értesítések.

A *Balaton* hivatalos értesítőknek a tagok tagsági díj fejében kapják.

Megjelenik minden hó elsején és a szükséghez képest máskor is. Nem tagok részére előfizetési ár egész esztendőre 8 korona. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: *Balatonfüredfürdő*.

A folyóirat szerkesztésére felügyel *Óvári Ferencz dr. szövetségi ügyvezető alelnök*.

Szerkeszti: *Cséplő Ernő, szövetségi titkár*.

≡ APRÓ HIRDETÉSEK. ≡

Badacsonyi fajborok. Kaszap Árpád vendéglős és szállótulajdonos Badacsony—Hableány, küld postacsomagokban kitűnő badacsonyi fajborokat. Arlappal szívesen szolgál.

IV. éves joghallgató, a ki irodai teendőiben jártas, szerény díjazás mellett fürdőirodába ajánlkozik a nyári hónapokra, esetleg tovább is. Cím a kiadóhivatalban.

Almádi fürdő r.-t. b.-almádi-i kertészetében nagy-mennyiségű tuja, gyümölcsfa, cserépvirág, rózsafa és bokor, cserje, mindenféle a kertésztelep áthelyezése miatt igen olcsón eladó.

Morcásnyi József okl. kőműves- és ácsmester *Rév-fülöp*. Elvállalja nyaralók építését, tervezését, átalakítását szakszerű kivitelben jutányosan.

Jókarban levő motorcsónakot megvételre keres dr. *Friedmann Oszkár* ügyvéd, Győr.

Balaton mellett, regényes helyen, fenyőerdővel, villatelkek eladók. Olcsó építési anyag helyben. Tulajdonos: *Stark István, Vónyarcz-Vashegy* (Zalamegye).

Balatonlellén eladó Szemes felé a 250. sz. telek kisebb nyaralóval, mely bővítésre is alkalmas. Területe 950 négyszögöl. Cím: *Kömőcsy György, Budapest, I., Márvány-u. 38., fsz. 3.*

REISZER ÁDÁM

OKLEVELES KŐMŰVESMESTER
ÉS ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ

SIÓFOK, FŐ-UTCZA 12a.

Elvállalja mindennemű építések
tervezését és kivitelét szakszerűen
és jutányos árak mellett

A Balatontavi Gőzhajózási Részvénytársaság menetrendje. Érvényes 1914. évi márczius hó 15-től 1914. évi április hó 30-ig. Az állomások nevei mellett balról álló időadatok felülről lefelé, a jobbról állók

pedig alulról felfelé olvasandók. Az éjjeli idő este 600 órától reggeli 559 perczig, a perczeket jelző számjegyek aláhuzásával van kitüntetve.

Balatonboglár—Révfülöp és vissza.

N a p o n k i n t						Állomások (Középeurópai idő)		N a p o n k i n t				
540	720	—	—	1230	—	ind.	Budapest-keleti p. u.	—	—	—	—	1010
630	745	—	—	135	—	↓	Budapest déli vasút...	445	—	—	—	957
—	—	918	200	—	523	↓	Nagykanizsa déli vasút	—	1151	138	835	—
1131	1036	1122	357	631	638	érk.	Balatonboglár «	1132	1038	1141	639	645
1200		700		ind.		↓	Balatonboglár gőzhajó	1015		605		érk.
1230		730		érk.		↓	Révfülöp	945		535		ind.

Hirdetmény

Parkirozásra alkalmas fenyők 50—200 cm. magasságban; különféle lombfák és gyümölcsfák kaphatók.

Kivánatra árjegyzéket küld a sümegi erdőhivatal.

Legolcsóbb bevásárlási forrás

Muravidi Háziipari Szövetkezet.

A nagymélt. m. kir. földművelésügyi min. által segélyezve.

Muravid (Zalamegye). Gyárt:

Gyékény-, nád- és vesszőbutorokat, utazó- és kupé-kosarakat, kézimunkaállványokat, virág- és kottaállványokat, továbbá különféle diszmnárúkat. — A lehető legolcsóbb árak. Pontos kiszolgálás.

Képes album ingyen és bérmentve.

Yachtmázak

Yachtok, motorcsónakok, vitorlások stb. fényezéséhez.

Kertibutorzománczok

az összes színekben.

Festéket és lakkot

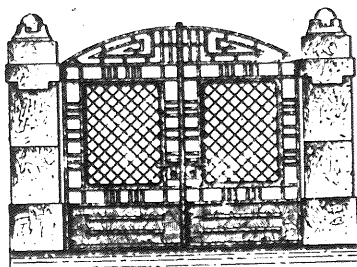
minden célra kiváló minőségekben szállít:

Krayer E. és Társa

csász. és kir. udv. szállító

festék-, kence- és lakkgyár

Budapest, V. kerület, Váci-út 34.

A fővárosi kislakások, a kispesti állami munkástelep drótkerítései — nek gyártója —

DRÓTFONATU KERITÉSEKET

és egyéb drótfonatu munkákat legjobb kivitelben és legjutányosabb áron szállít

HAIDEKKER SÁNDOR

sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára

Budapest, VI. kerület, Üllői-út 48/32.

A «Hungária fonatok» egyedüli gyártója.

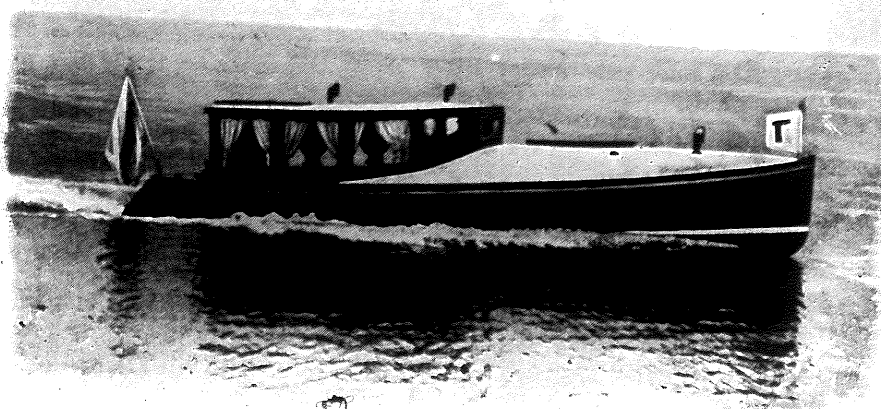
Árjegyzék és költségvetés díjmentes. — Telefonszám: József 3-21. és 41-03.

A nevezetesebb gyógyfürdők vendégforgalma 1912-ben Magyarországon. (Hivatalos adatok.)

Sorszám	A fürdőhely neve	Állandó vendégek ¹			Ideiglenes vendégek		Sorszám	A fürdőhely neve	Állandó vendégek ¹			Ideiglenes vendégek	
		belföl- dtek	külföl- dtek	össze- sen	belföl- dtek	külföl- dtek			belföl- dtek	külföl- dtek	össze- sen	belföl- dtek	külföl- dtek
1	Alvácza (Hunyad vm.) ...	981	—	981	1175	—	38	Kolopfürdő (Jász-N.-Sz.)	681	—	681	210	—
2	Balatonaliga (Veszprém)	670	—	670	32	—	39	Korynicza (Liptó vm.)	853	10	863	90	4
3	Balatonalmádi (Veszprém)	1605	13	1618	328	14	40	Lucskifürdő (Liptó vm.)	437	22	459	686	152
4	Balatonberény (Somogy)	1175	—	1175	2060	—	41	Máriavölgyfürdő (Szatm.)	733	5	738	846	15
5	Balatonboglár (Somogy)	1017	7	1024	250	—	42	Marosújtár. (Alsó-Fehér)	1686	—	1686	6268	—
6	Balatonföldvár (Somogy)	1093	—	1093	352	12	43	Matlárháza (Szepes vm.)	1098	191	1289	463	195
7	Balatonfüred (Zala vm.)	2428	99	2527	9697	173	44	Nagytarnai fürdő (Ugocsa)	689	—	689	—	—
8	Balatonkenese (Veszprém)	983	—	983	149	—	45	Oláhszentgyörgy (Besz- tercze-Naszód vm.) ...	489	8	497	34	9
9	Balatonkeresztúr (So- mogy vm.) ...	1200	—	1200	500	—	46	Óvári (Szatmár vm.) ...	711	—	711	354	—
10	Balatonlelle (Somogy vm.)	724	7	731	230	—	47	Palicsfürdő (Bács-B. vm.)	1514	29	1543	—	—
11	Balatonszemes (Somogy)	1053	—	1053	—	—	48	Parádfürdő (Heves vm.)	819	7	826	667	2
12	Barlangliget (Szepes vm.)	703	284	987	—	—	49	Pöstyén (Nyitra vm.) ...	6308	6861	13249	2444	1267
13	Bártfa (Sáros vm.) ...	3254	144	3398	628	109	50	Püspökfürdő (Szentlászló) (Bihar vm.) ...	2647	11	2658	4308	—
14	Bázna (Kisküküllő vm.)	920	33	953	67	—	51	Révfürdő (Zala vm.) ...	460	—	460	96	—
15	Bikszád (Szatmár vm.) ...	687	1	688	425	—	52	Ruszanda (Torontál vm.)	1694	6	1700	232	1
16	Borszékfürdő (Csík vm.)	990	145	1135	183	43	53	Siófok (Veszprém vm.)	6318	66	6384	17670	170
17	Borvölgy (Máramar. vm.)	656	—	656	18	—	54	Savanyúkút (Sopron) ...	1479	3057	4536	789	1418
	Budapest:						55	Stájerlakai vízgyógyintézet (Krassó-Szörény vm.) ...	512	27	539	45	—
18	Császárfürdő ...	1090	16	1106	710	46	56	Stószfürdő (Abauj-T.)	489	5	494	142	2
19	Szt.-Lukácsfürdő ...	926	142	1068	65	11	57	Stubnyafürdő (Turócz) ...	802	158	960	285	89
20	Szt.-Margitsziget-fürdő	715	110	825	195	34	58	Szárszó (Somogy vm.)	958	—	958	—	—
21	Buziásfürdő (Temes vm.)	3112	79	3191	3317	194	59	Szklénófürdő (Bars vm.)	613	—	613	279	—
22	Büdöskő (Nyitra vm.) ...	233	268	501	—	—	60	Szliács (Zólyom vm.) ...	1760	23	1783	479	3
23	Büdöspataka (Szolnok- doboka vm.) ...	498	—	498	6657	—	61	Szováta M.-Torda vm.)	1643	2	1645	474	—
24	Csíz (Gömör vm.) ...	1352	19	1371	1890	—	62	Tarcsa (Vas vm.) ...	1388	73	1461	196	16
25	Előpatak (Háromszék)	532	173	705	820	555	63	Tarpatakfüred (Szepes)	303	278	581	207	276
26	Feketehegy (Szepes vm.)	601	5	606	60	—	64	Tátrafüred (Szepes vm.)	2990	277	3267	3232	1043
27	Felixfürdő (Bihar vm.) ...	4473	—	4473	5253	—		Ebből: Alsótátrafüred ...	626	40	666	326	49
28	Fenyőháza (Liptó vm.)	1228	66	1294	460	112		Ótátrafüred ...	1224	193	1414	2187	873
29	Feredőgyógy (Hunyad) ...	405	35	440	110	—		Újtátrafüred ...	1140	47	1187	719	121
30	Fonyód (Somogy vm.)	1213	—	1213	—	—	65	Tátralomnicz (Szepes)	925	278	1203	104	58
31	Harkányfürdő (Baranya)	3130	3	3133	6214	—	66	Tátraszemplak (Szepes) ...	885	105	990	726	562
32	Hársfalva (Bereg vm.) ...	1323	15	1338	25	—	67	Tenke (Bihar vm.) ...	982	—	982	—	—
33	Herkulesfürdő (Krassó- Szörény vm.) ...	4306	1613	5919	6531	1590	68	Trencsénteplicz (Trencs.)	3053	4021	7074	2650	1436
34	Hévízfürdő (Zala vm.)	3871	72	3943	344	—	69	Tusnádfürdő (Csík vm.)	961	354	1315	802	115
35	Iglófürdő (Szepes vm.) ...	806	4	810	35	—	70	Vihnyefürdő (Bars vm.)	1049	23	1072	512	47
36	Kácsfürdő (Borsód vm.)	468	—	468	700	—	71	Virágvölgy (Szepes vm.)	513	20	533	82	11
37	Keszthely (Zala vm.) ...	1494	40	1534	626	24	72	Vízakna (Alsó-Fehér vm.)	2338	340	2678	459	36

¹ Állandó vendégek azok, a kik legalább egy hetet töltöttek az illető fürdőhelyen; a kik pedig annál kevesebb időt, de legalább egy éjszakát, azok ideiglenes vendégek.

John I. Thornycroft & Co. Ltd.

London. Motor- és hajógyár

GYÁRT négyütemű hajómotorokat
7 lóerőtől 150 lóerőig. Mindennemű
motorcsónakokat, vontatóhajókat,
motorüzemű révhajókat. — Érdek-
lődőknek készséggel szolgálunk ár-
ajánlatokkal

BREUER B. ARMAND

OKL. GÉPÉSZMÉRNÖK. MÉRNÖKI IRODA:

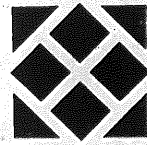
BUDAPEST, I. KER., KRISZTINA-

KÖRUT 155. SZÁM.

Balatonfüred gyógyfürdő.

Vasuti és hajóállomás. — Pósta, távirda, telefon. —
Erzsébet szanatorium. — Nagy szállók. — Új gyógyfürdő. —
Szulfátos, földes, szénsavas, vasas és lítiumos ásvány-
vizek. — Ásványvíz palackozás és szétküldés. — Gyógy-
mechanikai intézet. — Röntgen laboratórium. — Ivókúra. —
Szakorvosok. — Gyógyszertár. — Felvilágosítást készség-
gel ad a fürdőigazgatóság. — Egész éven át nyitva van.

A Balatoni Szövetség művészi levelezőlapjai kaphatók:

Budapesten:

Kókai Lajos Könyvkereskedésében,
Károly-utca 1.

Keszthelyen:

Mérei Ignác Könyvkereskedésé-
ben.

Veszprémben:

Krausz Ármin és fia Könyvkeres-
kedésében.

Balatonberényben

nagy nyaraló 12 butorozott szobával,
fürdőszobával, két inasszobával a
fürdőidényre bérbeadó. A nyaraló-
hoz tartozó két különálló mellék-
épületben konyha, mosókonyha, két
éléskamra, négy cselédszoba, tíz
lóra istálló, kocsiszin és szerszám-
kamra van. Cím a kiadóhivatalban.

Szolnoki Gáspár

építész műkő- és cement-
árúgyára, szobafestő,
mázoló és asztalosüzlete

Elfogadja mindennemű villa és
lakóház tervezését
Vállalja költségvetés készítését
és villák teljes berendezését

Nemestördemicz (Zalam.).

Telefon, távirda, posta, vasutállomás
helyben. Gőzhajóállomás Badacsony.

Olcsó oltványok, dísz- cserjék, tuják, buxusok.

Az Almádfürdő Részv.-Társaság
Kertészetében Balatonalmádiban
kertáthelyezés mia't eladásra kerül 10000 drb tuja.

Szép piramisak, 50 cm.-től 70—80 cm. magas-
ságig 40—50 fillér, 80 cm.-től 150 cm. magas-
ságig 80—120 fillér.

Sűrű növésű tömör tuják, 50 cm.-től 80—90—
100 cm. magasságig, 50—150 fillér.

Édes mandulafák, 4—5 évesek, erősek, 40—70 fil-
lér. Igen szép ültetni való fák.

2000 darab francia barack. Jó fajok, igen szép
fácskák. 1—2 évesek, 40—60 fillér.

2000 darab diófa, 5—6 évesek. Erősség szerint
60—70 fillér.

4000 darab szép erős vadgesztenyefa. 50—70 fillér.
Szép, idomított buxusok, 40—50 cm. magasság.
80—90 fillér.

Futórózsák, 2—3 évesek, vörösvirágú, 40—50 fillér.

Rózsaszín futórózsák, 3—4 évesek. 40—50—
60 fillér.

Örökzöld mahoni díszcserjék, 3—4 évesek. 20—
30 fillér.

Díszbokrok, sok fajta. 25—30 fillér.

Szomorú körisfák, 3 méter magasak. 1—2 korona.

Alma- és körtefák, magas- és félmagas-törzsűek.
50—70 fillér.

MŰVÉSZI JIREMLÉKEK
HAVRANEK ANTAL
ACD SZOBRAZ ÉS
KÖFARAGÓ TELEPÉN
SZ. FEHÉRVÁR 125
Tervek ingyen

Hazai villamossági részv.-társ.

Balatonvidéki elektromos művek műszaki irodái:
Balatonfüred, Siófok, Balatonföldvár. Elvállal
erőátviteli és világítási berendezéseket. Izzó-
lámpák. Csillár-raktár

Hirdetési árak: egész oldalon
egyszeri közlés 100 K, félolda-
on 50 K, negyedoldalon 25 K.
Többszöri hirdetésnél megfelelő
engedményt adunk.

HIRDETÉSEK

KÖZSÉGEK ÉS TESTÜLETEK KÖZÉRDEKŰ
HIRDETÉSEIT DIJMENTESEN KÖZÖLJÜK.

Kishirdetések ára 20 szóig 80
fill., ezen túl minden szó 4 fill.
(Ennek értéke előre beküldendő)
Hirdetéseket fölvesz a kiadó-
hivatal: Balatonfüreden.

Eladó villatelvek, villák, házak és háztelkek.

Eladó vitorlás jolle, Ratz-féle gyártmány 6×1.30 m.
20 m.² vitorlázat, sloop, patentreff, teljes bőséges fel-
szereléssel, kifogástalan jó állapotban, hozzávaló 3×1.20
m-es kis csónakkal (Beiboot) együtt, akadályoztatás foly-
tán minden elfogadható áron eladó. Tulajdonos: Nógrádi
Imre Budapest, IV., Lendvai-u. 14. Telefon 107—10.
Fényképpel szolgál. Megtekintést Balatonföldváron lehe-
tővé tesz. Rendkívül előnyös vétel.

Lépünk be a Balatoni Szövetségbe!

Rendes tagok évi díja 8 kor. — Pártoló
tagok évi díja 5 kor. — A tagok
tagsági díj fejében ezen
folyóiratot kapják.

RAUSCH-PENSIO BALATONFÖLDVÁR,

a Balatonpart közvetlen közelében, ujoman
épült, modern berendezéssel, tágas szobák vil-
lanyvilágítással és vízvezeték mosdókkal. Kád-
fürdők az épületben. Elsőrendű házi konyha.

Teljes pensio lakással 10.— korona.

Június és szeptemberben tetemes ármérséklés.
Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

özv. Rausch Antalné,
Budapest, X. ker., Füzér-u. 6. sz.

Eladó villatelvek. Kisdrón. Badacsonytomaj község
határában a kisörsszőlőhegy vasúti megálló körül elterülő
remek kilátást nyújtó villatelvek Purgly Pál tulajdonos
által (lakik Siófokon) szabad kézből négyzetölenként öt
korona átlagárban eladók.

Balatonfenyvesen, Máriatelep szomszédságában,
Badacsonynyal szemben eladom 551 négyszögöl kiter-
jedésű, szép fenyőkkel beültetett telkemet, mely a Bal-
aton homokos partjától alig száz lépésnyire van. A telepre
a legszebb fejlődés vár. A déli vasút állomása néhány
percnyire van. Nagyon előnyös vétel. *Dr. Eöttevényi
Nagy Olivér*, kir. jogtanár Kassa.

Viriusz - telepen Szepezden (Zalamegye)

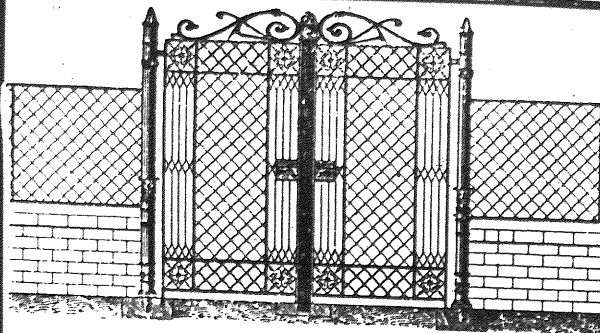
villák szőlővel, vagy szőlő nélkül, úgyszintén parcellá-
zott villatelvek olcsón eladók. A telep a Balaton egyik
legszebb és legegészségesebb pontja. Körülvéve erdővel,
teljesen por- és szunyogmentes. Helyben vasúti, hajó-
állomás és postahivatal. — Bővebbet

Viriusz Vincze földbirtokosnál Balatonszepezden.

Eladó uri nyaraló, esetleg bérbeadó. Egy nagy
terem, négy nagy szoba, cselédszoba, fürdőszoba, víz-
vezeték, verandák, terraszok, pinczék. Uri berendezés.
Három hold szőlő, vinczellér-lakás, istálló, kocsiszin;
ez autószinnek is igen megfelelő. Badacsonyládbiban, a
Balaton legszebb partján. Festői kilátás a remek szig-
ligeti öbölre és a csodás szép szigligeti tájra. A Balaton-
tól nyolcz percnyire. Vasúti állomás, posta, távir-
dó, távbeszélő, orvos, gyógyszer-tár stb. Bővebb a tulajdo-
nosnál, Ibsos Nándornál, Badacsony.

KERÍTÉSEK ÉS KAPUK

kovácsolt vasból és
drótfonattal kombi-
nálva, egyszerű és
díszes kivitelben,
saját védett mintái
vagy külön rajzok
után készíttetnek

**KOLLERICH
PÁL ÉS FIAI**
császári és királyi
udvari szállító czégnél
BUDAPESTEN:
Közp. iroda és minta-
raktár: IV., Ferencz
József-rakpart 21. sz.

KERTEK

alakítását terv és költségvetés sze-
rint, valamint gyümölcsfák, dísz-
fák, díszbokrok, rózsák szállí-
tását árjegyzék szerint elvállal

Pecz Ármin

kir. udvari műkertész és
faiskola-tulajdonos
Budapest, VIII. ker., L'Alória-tér 8. szám